

Pálné Kovács Ilona

Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya

Született: 1954. 06. 11.

- levelező tag: 2013
- MTA doktora: 2000
- a politikatudomány kandidátusa: 1988

Szakterület:

regionális tudományok, közigazgatási jog, politikatudomány

Foglalkozás: tudományos tanácsadó, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Regionális Kutatások Intézete

1. Hogyan emlékszik vissza, mi volt a döntő mozzanat, pillanat az életében, amikor eldőlt – vagy eldöntötte –, hogy éppen ez a kérdés, probléma – vagy általánosabban – tudományterület érdekli?

Nem pillanat kérdése volt, mert a pályámat lényegében folyamatosan a munkahelyem terelte, ahova a diploma megszerzése után Bihari Ottó akadémikusnak köszönhetően kerültem. Az MTA Dunántúli Tudományos Intézete (amelyet hetven éve alapítottak, 1984-ben vált a Regionális Kutatások Központja tagintézetévé, majd 2012-től a Közgazdaság és Regionális Tudományi Központ egyik osztályává) kezdetektől fogva területi kutatásokkal foglalkozott, s nekem jogászként a tér kormányzása lett a témám, kutatásaim lényegében az intézeti kollektív, interdiszciplináris kutatások egy dimenzióját jelentették.

A témám úgy változott az idők folyamán, ahogyan a kormányzás térbeli keretei formálódtak, illetve a kormányzással szembeni elvárások, nézetek változtak. Kandidátusi disszertációm a helyi politikáról írtam 1988-ban, amikor még újdonságnak számított, hogy a politikának van helyi dimenziója is. A rendszerváltás után a középszintű megyei, regionális kormányzás kérdései foglalkoztattak, hiszen ekkortájt formálódott a hazai önkormányzati rendszer, amelyben a leggyengébb láncszem a megye volt, illetve ekkor kezdtük meg a felkészülést az uniós csatlakozásra, ami a régiók kialakítását motiválta. Akadémiai doktori értekezésemben azzal foglalkoztam, hogyan befolyásolja a fejlesztéspolitika és a közigazgatás egymást, a kormányzás hogyan tudja, tudná a regionális politikát, a területi egyenlőtlenségek mérséklését szolgálni a leghatékonyabban. Harmadik monográfiám a hazai önkormányzati rendszer közel húszéves történetét dolgozta fel, rámutatva miben volt sikeres és miben nem. Nagy szerencsémnek tartom, hogy már több mint egy évtizede taníthatok a Pécsi Tudományegyetemen, s a politológus graduális és doktori képzésben résztvevő hallgatók megismerkedhetnek a területi kormányzás interdiszciplináris összefüggéseivel.

2. Mi az Ön eddigi legfontosabb tudományos eredménye kutatásai során?

A társadalomtudományokban nehéz egyes számban fogalmazni, valamilyen egészen konkrét eredményt egy mondatban felmutatni, főleg, ha a harmincöt éves pályát vesszük alapul. Azt gondolom, hogy a hatalom térbeli megosztásának, a decentralizációnak a következetes képviselése, kutatási eredményekkel való alátámasztása egy erősen centralizáló politikai, közigazgatási kultúrájú országban önmagában fegyvertény. Azt nem állíthatom, hogy kutatási eredményeim maradéktalanul hasznosultak a kormányzási gyakorlatban, de a hazai politológus, közigazgatás-tudományi szakmai körök talán nekem is köszönhetően megfertőződtek a „regionalizmussal”, és a regionális tudomány többnyire közgazdász, földrajzos képviselői is felismerték az intézményi, irányítási összefüggések fontosságát. Szóval legfontosabb eredményemnek azt tartom, hogy sikerült, persze többekkel együtt, a térre érzékenység szemléletét elfogadtatni mind a közigazgatás, mind a politikatudomány hazai művelői körében. A nemzetközi tudományos szakmai körökben a nevem azzal vált talán ismertté, hogy sikerült rámutatnom a területi reformok folyamatában ugyancsak érvényesülő útfüggőségre, a kormányzási, politikai kulturális kontextus jelentőségére, a kelet-közép-európai sajátosságok figyelembe vételének szükségességére.

3. Mi az a kérdés, probléma, ami az Ön tudományos területén nemzetközileg foglalkoztatja a mai kutatókat?

Az utóbbi években jelentős fordulat következett be a kormányzással foglalkozó tudományos közösség gondolkodásában, nyilvánvalóan a kormányzási gyakorlatban világszerte tapasztalható változások nyomán. A jó kormányzásról alkotott korábbi, viszonylag egységes nézetrendszer elbizonytalanodni látszik. Az ún. neo-weberi fordulat megkérdőjelezi a korábbi piaci és korporatív, hálózati elemekkel átszőtt ún. „governance” paradigmát, a kis állam neoliberais modelljének mindenhatóságát. Kérdés viszont, hogy vissza lehet-e térni a tradicionális, bürokratikus közigazgatáshoz és képviselési demokráciához, vagy a két, sok tekintetben ellentétes modell elemeit ötvöző harmadik születik. Ami a területi kormányzást illeti, ugyancsak alapvető dilemmákkal kell manapság szembenézni. A kilencvenes évtized Európájában a regionalizmus, a nagyobb, versenyképesebb régiók kialakítása volt a *mainstream*, mi is ehhez akartunk csatlakozni, sikertelenül. Mára már egyértelműen bizonyított, hogy rendkívül nehéz, hosszú folyamat a régiók építése, különösen akkor, ha hiányzik ehhez a politikai akarat és a regionális identitás is. A lemaradásunk talán kompenzálható, ha képesek leszünk az újabb területi kormányzási irányt megcélozni, amelyik már sokkal inkább változó, funkcionális terekben, városi hálózatokban gondolkodik, s nem törekszik feltétlenül struktúrájában és uniformizált recept szerint reformálni a területi kormányzást, inkább a szereplők közötti rugalmas kapcsolatokban, speciális eljárásokban keresi a megoldást a változó tér és a stabil határok közé zárt közigazgatás ellentmondására.

4. Kivel cserélne pályát? Akár egy másik tudományterületre, esetleg művészi pályára is gondolva...

Jól érzem magam a pályámon, a téma pedig még számtalan kihívás elé néz, szóval nem akarok váltani. Ugyanakkor kétségtelen, hogy nem egyszerű manapság a pályán maradni, a kutatásokhoz, a tudományos közéletben való részvételhez forrást szerezni sem. Arról álmodom, hogy ne kelljen az intézmény – legyen az kutatóintézet vagy egyetem – megélhetéséért nap, mint nap sziszifuszi küzdelmet folytatni, ha a munkánk sokkal inkább a kutatásról és oktatásról szólhatna, mint a projektek üldözéséről és a gyakran felesleges, önigazoló adminisztrációról. Ehhez arra lenne szükség, hogy a társadalomtudományok presztízse megerősödjön, hogy elfogadtassuk a tudománypolitikusokkal és politikusokkal azt, hogy a versenyképesség nem csak a természettudományi, műszaki innováción és tudáson múlik, hanem az emberek, a társadalom alapos ismeretén, a kormányzás modelljének és döntéseinek szakmai megalapozottságán is.